

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

51. De iustitia cambij ad minutum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

suas literas, ut per eas accipiat in illo loco pecunias ab eo, qui campforis est socius.

Quarta dicitur cambium reale; cum è contra, campfor dat pecunias alteri, ut alio in loco ei restituantur; puta, dat Romæ, ut reddantur suo socio in Hispania, vel Sicilia, & ob hoc accipit lucrum aliquod, & sic habes quatuor species.

De iustitia cambij ad minutum.

CAPVT LI.

Pecunia, seu numisma dupliciter potest considerari, vno modo, ratione materiæ, ut ex auro, argento, aut alio metallo est; altero modo, ratione formæ, ut numisma & pretium est.

Juxta hanc duplicem considerationem, duplex est valor pecuniæ.

Vnus ipsius, ratione materiæ: nam pecunia aurea, aurum est, & argentea, argentum est, & habet valorem, quem habet pars vna auri vel argenti, ac si non esset pecunia, & talis valor dicitur naturalis.

Alter valor est ipsius, ratione formæ, & hic est, quem habet quilibet pecunia, ut talis pecunia est: nam seu um valet decem milios, in huius quinquaginta quatuor, &c. & talis valor dicitur legalis.

Rursus, pecuniæ, ut pecunia est, & ratione formæ, duo sunt usus.

Vnus est, ut sit rerum pretium: ipsa enim non emitur, sed est, qua alia emuntur & contractantur.

Alter usus est permutatio: nam pecuniæ pecunijs permuntur, maiores minoribus, & è contra. Potest igitur ex dictis pecunia tripliciter considerari.

Vno modo, ratione materiæ suæ, ut metallum quoddam est.

Altero modo, ratione formæ, ut pretium est, quo emuntur res. Tertio modo, quantum ad permutationes. In hac autem tertia consideratione consistit cambium.

Juxta hæc tria dico aliquot puncta.

Primum est, si pecunia consideratur modo primo, ratione materiæ, potest locari, commutari, emi, vendi, & pati alios

con-

contractus, quos patiuntur res, aut ipsa pateretur, si non haberet sigillum numismaticis. Hoc dictum est secundum communem doctorum sententiam, & ratio huius aperta est: nam quævis fiat pecunia, non, ob id suam perdit naturam, quam habet ex materia; semper enim manet aurum, argentum, vel aliud metallum. Hinc duo sequuntur: alterum est quod potest homo locare vel commodare suam pecuniam, & pro tali contractu ultra pecuniam exigere aliquid iustum pretium, licet exigatur ab alijs rebus quæ locantur vel commodantur. v.g. indiget aliquis pecunia aurea, ad coquendum carnes in ea, quæ medicinalis est, aut ad aliquam ostentationem faciendam, aut ad alios vsus, potest alius locare vel commodare ei ad certum tempus, & pretium locationis vel commodationis iustitiam exigere. Alterum est, quod licet hoc modo vendere pecuniam, & excedere valorem legalem, puta, si scutum valeat decem, potest vendi supra decem, quia hic non consideratur, ut pecunia, sed pretium, sed ut res, ac si aurum esset. vnde multis causis potest excedi valor legalis.

Primo, quia illa materia talis pecuniæ purior est & nobilior, nam aurum auro & argentum argento nobilior est.

Secundo, quia talis materia rara est, nec inuenitur.

Tertio, quia habet qualitatem pecuniæ æstimabilem, puta, quia forsitan est antiqua aut pulchra.

Quarto, quia vendenti chara est, nec ipse alienare vult, nisi ob importunitatem emptoris: hæc enim solent augere pretia rerum. Similiter etiam alijs de causis: non enim pecunia vitimur semper, ut pretio, sed aliquando, ut re aliqua.

Sit secundum punctum, si pecunia consideretur, ut est pretium, quantum ad secundum eius vsus, non licet pretium seu valorem legalem excedere: v.g. non licet emere rem, augendo valorem legalem iuliorum aut pecuniarum, quibus committitur; id enim facere peccatum est ex suo genere mortale & obligans ad restitutionem, & in hoc omnes conveniunt.

Tertium punctum sit, quantum ad permutationes, licet pecunias pecunijs permutare, maiores minoribus, & e contra, & ultra valorem legalem aliquid exigere pro tali permutatione, & hoc est cambium minutum, quod fere omnes doctores approbant; tamen ut licite fiat, debent tres observari conditiones. Prima, ne sit aliqua in campo falsitas, puta, quia radice pecunias, aut unam pro altera dat, aut auricalem pro auro, aut minorem pro maiori.

Secun-

Secundo, ne sit fraus; pura, ne decipiat tractantes in valore monetæ: si enim ei constat monetam plus valere, debet veritatem aperire.

Tertio, ut sit iustum pretium. Iustum autem pretium cognoscitur per regulas superius traditas de censibus; nempe lege, cum lege determinatum est, aut communi ipsius loci consuetudine; aut saltem proportionem loci ad eum, in quo lex est, vel consuetudo, habita consideratione copiarum, aut inopiae talium pecuniarum. His servatis, cambium licet, & non solum hoc licet campforibus, qui talem artem ex officio exercent, sed etiam alijs, qui non ex officio habent, ut dicit, Sor. lib. 7. de iust. quæst. 2. art. unico. Unde, cum aliquis regnum aliquod ingreditur, in quo pecuniæ alterius regni non sunt in usu, & vult cum aliquo illius regni murare, licet huic minus dare, quam sit valor legalis pecuniarum, dummodo iustum sit pretium.

Sit quartum punctum ex Sor. loco citato proxime, cum in emptionibus intersit aliqua permutatio absque dolo & fraude, licet valorem excedere legalem; v.g. emit quis domum valentem quingentos aureos, singulos iuliorum undecim, & paratus est reddere pretium hoc in argento, si tamen velit venditor sibi in auro reddi, potest emptor offerre minus, puta quadringentos nonaginta: hoc autem non fit solius emptionis ratione, nam sic pretium minui vel augeri non potest, sed ratione coniunctæ permutationis.

Ex his colligitur huius cambij iustitia.

De iustitia cambij sicci,

CAPVT LII.

Cambium, quod vocant siccum, quatuor modis solet fieri.

Primus, cum quis indigens pecunijs, petit à campfore dari sibi tot libras, aut tota scuta; campfor autem dat hac lege, ut soluat intra certum tempus iuxta valorem, quo tempore a quo signato scuta valuerint Venetijs, vel Florentiæ, vel in alio simili loco in nundinis. Hoc dicitur cambium siccum, quia non est pecuniarum transmissio, cum in eodem loco accipiatur, & reddantur. Dicitur simul casuale, quia potest accideret, scuta valitura plus, & valitura minus. Et iustitia

huius